

Nr 130.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till vissa kostnader för statens gruvegendom; given Stockholms slott den 3 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson.

I årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t under punkten 25 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 till Vissa kostnader för statens gruvegendom beräkna ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Vid anmälan av denna punkt erinrade jag om att resultatet av gruvorganisationskommitténs utredning rörande ett centralorgan för de statliga intressena å gruvdriftens och närstående områden vore att vänta inom kort.

Det kunde icke avgöras huruvida på denna utredning grundad proposition skulle komma att föreläggas 1950 års riksdag. Skulle emellertid så bli fallet finge man verkställa en förnyad beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag.

Jag torde nu ånyo få anmäla detta ärende.

Från anslaget till Vissa kostnader för statens gruvegendom bestridas kostnader för den s. k. gruvvarrendenämnden, för förvaltning av Mertainens och Ruotivare gruvaktiebolag samt för den gruvegendom, som står under kommerskollegii förvaltning.

I skrivelse den 18 augusti 1949 har *kommerskollegium* hemställt, att anslaget å riksstaten för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp eller 50 000 kronor. Kollegium har därvid beräknat kostnaderna för gruvvarrendenämnden till 500 kronor, för förvaltning av Mertainens och Ruotivare gruvaktiebolag till 7 500 kronor samt för den gruvegendom, som står under kollegii förvaltning, till 30 000 kronor, varav till gruvförsvarsavgifter, annonskostnader och gruvföreståndararvoden 13 200, skatter 6 000, stängselkostnader 300, legodriften 10 000 samt resekostnader 500 kronor. För oförutsedda ändamål beräknas 12 000 kronor. Härvid har kollegium räknat med att medelsbehov kan komma att föreligga bl. a. för undersökningar av fyndigheter, för analysering och provanrikning av malmer samt för expertutredningar.

Gruvorganisationskommittén har den 16 januari 1950 avgivit betänkande angående centralorgan för gruvärenden (del II av SOU 1950:2). I betänkandet lämnas till en början en historik samt en sammanställning beträffande den gruvegendom, i vilken statliga intressen förefinnas. Kommittén har efter en granskning av de uppgifter, som ankomma på statsmyndigheter i fråga om inmutningsbara mineralfyndigheter, funnit att de uppgifter, som avse att tillgodose ett statsfinansiellt, företagsekonomiskt betonat intresse, böra anförtros ett nytt centralt organ i form av ett ämbetsverk av affärsverkstyp. Detta ämbetsverk, som skulle erhålla benämningen bergsindustri-styrelsen, skulle i princip även handha förvaltningsuppgifter beträffande icke inmutningsbara mineraltillgångar samt järnförädlingsverksamhet, vari staten engagerat sig. Ämbetsverket skulle till en början inrättas och fungera som ett provisorium, varefter frågan om den definitiva organisationen finge underställas en kommande riksdag. Kommittén har vidare diskuterat den principiella sidan av frågan om den lämpliga formen för statlig industriell verksamhet och föreslagit att en särskild utredning verkställas rörande denna fråga.

Över kommitténs förslag ha efter remiss utlåtanden avgivits av fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, statskontoret, riksräkenskapsverket, statens sakrevision, domänstyrelsen, kommerskollegium, Sveriges geologiska undersökning, statens handels- och industrikommission, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, samtliga länsstyrelser, Norrbottens järnverk aktiebolag, Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Jernkontoret, Sveriges industriförbund och Tjänstemännens centralorganisation, varvid

vissa av remissinstanserna överlämnat från olika myndigheter m. fl. införskaffade yttranden.

I ett stort antal yttranden vitsordas olägenheterna av att förvaltningen av olika slag av gruvärenden är så starkt splittrad som för närvarande är fallet. Förslaget om inrättande av en bergsindustristyrelse har emellertid i flertalet utlåtanden avstyrkts. Härvid ifrågasättes bl. a. om tillräckliga skäl föreligga för inrättande av ett nytt ämbetsverk för detta förhållandevis begränsade verksamhetsfält. I åtskilliga yttranden uttalas att de uppgifter, som skulle åvila det föreslagna ämbetsverket, skulle kunna lösas på ett mindre kostsamt och organisatoriskt enklare sätt, t. ex. genom förstärkning av kommerskollegii bergsbyrå. Även i andra hänseenden riktas i utlåtandena kritik gentemot gruvorganisationskommitténs förslag.

Departementschefen.

Förvaltningen av statens gruvtillgångar och tillvaratagandet av andra det allmännas intressen på gruvområdet äro för närvarande ej anordnade på ett i allo tillfredsställande sätt. En fast och enhetlig organisation av dessa betydande statsintressen saknas. Handläggningen av ärendena inom detta förvaltningsområde är nämligen splittrad på ett flertal statsorgan och bolag. Den lösning av förevarande organisationsproblem som föreslagits av gruvorganisationskommittén har i olika hänseenden utsatts för kritik vid remissbehandlingen. Det synes lämpligt att frågan, med beaktande av de synpunkter och förslag som framkommit i remissutlåtandena, göres till föremål för ytterligare utredning och övervägande inom handelsdepartementet. Förslag i ämnet kommer sålunda icke att föreläggas årets riksdag. Under sådana omständigheter förordar jag, att anslaget till Vissa kostnader för statens gruvegendom uppföres även i nästa års riksstat. Mot de av kommerskollegium beräknade utgifterna, 38 000 kronor, har jag ej någon erinran. Däremot torde för oförutsedda ändamål endast böra beräknas 2 000 kronor. Jag förordar sålunda att anslaget för budgetåret 1950/51 upptages med ett belopp av $(38\ 000 + 2\ 000 =)$ 40 000 kronor, vilket i jämförelse med innevarande budgetår innebär en sänkning med 10 000 kronor.

Jag hemställer med åberopande av det anförda att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för statens gruvegendom* för budgetåret 1950/51 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Gustaf Gyllenhaal.